

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

MICHAL BOBEK

20 päivänä joulukuuta 2017¹

Asia C-571/17 PPU

Openbaar Ministerie

vastaan

Samet Ardic

(Ennakkoratkaisupyyntö – Rechtbank Amsterdam (Amsterdamin alioikeus, Alankomaat))

Ennakkoratkaisupyyntö – Eurooppalainen pidätysmääräys – Puitepäätös 2002/584/YOS – Vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanoa varten annettu eurooppalainen pidätysmääräys – Harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet – Puitepäätöksen 4 a artikla – Päätökseen johtaneen oikeudenkäynnin käsite – Ulottuvuus – Henkilö, joka on hänen läsnä ollessaan käydyssä menettelyssä tuomittu vapausrangaistukseen tuomiolla, josta on tullut lainvoimainen – Vapaudenmenetyksen käsittävän osittain suoritettun rangaistuksen täytäntöönpanon lykkääminen tietyin ehdoin – Säädettyjen ehtojen noudattamatta jättäminen – Rangaistuksen täytäntöönpanon lykkäämisen kumoamiseen johtanut myöhempi menettely – Ilman henkilön läsnäoloa käyty menettely

I. Johdanto

1. Samet Ardicista, joka on Saksan kansalainen, on tehty Saksan oikeusviranomaisen antama eurooppalainen pidätysmääräys. Oikeusviranomainen vaatii tällä hetkellä säilöön otettuna Alankomaissa olevan Ardicin luovuttamista, jotta hän voi suorittaa jäljellä olevan osuuden kahdella eri tuomiolla määrätystä vapausrangaistuksestaan. Ardicin suoritettua osan näistä rangaistuksista hänet päästettiin ehdonalaan vapauteen. Ehdonalainen vapauttaminen kumottiin myöhemmin sen perusteella, että Ardic oli jättänyt noudattamatta ehdonalaan vapauttamisensa ehtoja.

2. Vaikka Ardic oli henkilökohtaisesti läsnä kahteen lainvoimaiseen tuomioon, joilla hänet tuomittiin vapausrangaistukseen, johtaneessa oikeudenkäynnissä, hän ei ollut henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä, joka johti päätöksiin ehdonalaan vapauttamisen kumoamisesta.

3. Nyt käsiteltävä asia koskee puitepäätöksen 2002/584/YOS² 4 a artiklan soveltamisalaa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien pohtii, koskeeko siinä oleva käsite ”päätökseen johtanut oikeudenkäynti” ehdonalaan vapauttamisen kumoamista koskeviin päätöksiin johtanutta menettelyä.

¹ Alkuperäinen kieli: ranska.

² Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäätös (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisenaan kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24) (jäljempänä puitepäätös).

II. Oikeudellinen kehys

A. Euroopan ihmisoikeussopimus

4. Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen³ (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklan 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteestä. – –”

B. Unionin oikeus

1. Perusoikeuskirja

5. Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa.

Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Jokaisella on oltava mahdollisuus saada neuvoja ja antaa toisen henkilön puolustaa ja edustaa itseään.

– –”

6. Perusoikeuskirjan 48 artiklan 2 kohdan mukaan ”jokaiselle syytetylle taataan oikeus puolustukseen”.

2. Puitepäättös

7. Puitepäättöksen 1 artiklan 2 kohdassa säädetään, että ”jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäättöksen määräysten mukaisesti”.

8. Saman 1 artiklan 3 kohdan mukaan puitepäättös ”ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa [SEU] 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita”.

³ Allekirjoitettu Roomassa 4.11.1950.

9. Puitepäättöksen 4 a artikla on lisätty puitepäättöksellä 2009/299/YOS⁴ täsmentämään eurooppalaisen pidätysmääräyksen harkinnanvaraisia kieltäytymisperusteita, jos asianomainen ei ole ollut henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissään:

”1. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi myös kieltäytyä panemasta täytäntöön eurooppalaista pidätysmääräystä, joka on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, jos henkilö ei ollut henkilökohtaisesti läsnä päätökseen johtaneessa oikeudenkäynnissä, jollei eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä todeta, että henkilö pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä tarkemmin määriteltujen menettelyvaatimusten mukaisesti:

a) asianmukaiseen aikaan

i) joko oli saanut haasteen henkilökohtaisesti tiedoksi ja siten saanut tiedon päätökseen johtaneen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta tai oli muilla keinoin tosiasiallisesti saanut virallisen tiedon kyseisen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta siten, että voidaan kiistattomasti todeta, että hän oli tietoinen oikeudenkäynnistä,

ja

ii) hänelle oli ilmoitettu, että asia voidaan ratkaista, vaikka hän jää pois oikeudenkäynnistä,

tai

b) oli oikeudenkäynnistä tietoisena valtuuttanut oikeudenkäyntiavustajan, jonka joko asianomainen henkilö tai valtio oli nimennyt puolustamaan häntä oikeudenkäynnissä, ja tämä edustaja oli tosiasiallisesti puolustanut häntä oikeudenkäynnissä,

tai

c) sen jälkeen, kun päätös oli annettu asianomaiselle henkilölle tiedoksi ja hänelle oli nimenomaisesti ilmoitettu hänen oikeudestaan uudelleenkäsittelyyn tai muutoksenhakuun, johon henkilöllä on oikeus osallistua ja joka antaa mahdollisuuden asian ratkaisuperusteiden uudelleentutkimiseen, mukaan lukien uudet todisteet, ja joka voi johtaa alkuperäisen päätöksen kumoamiseen:

i) nimenomaisesti ilmoitti, ettei hän riitautu päätöstä;

tai

ii) ei pyytänyt uudelleenkäsittelyä tai hakenut muutosta määräajassa;

tai

d) ei saanut päätöstä tiedoksi henkilökohtaisesti, mutta

i) se annetaan hänelle henkilökohtaisesti tiedoksi viipymättä luovuttamisen jälkeen ja hänelle nimenomaisesti ilmoitetaan hänen oikeudestaan uudelleenkäsittelyyn tai muutoksenhakuun, johon asianomaisella henkilöllä on oikeus osallistua ja joka antaa mahdollisuuden asian ratkaisuperusteiden uudelleentutkimiseen, mukaan lukien uudet todisteet, ja joka voi johtaa alkuperäisen päätöksen kumoamiseen,

⁴ Puitepäättösten 2002/584/YOS, 2005/214/YOS, 2006/783/YOS, 2008/909/YOS ja 2008/947/YOS muuttamisesta henkilöiden prosessuaalisten oikeuksien parantamiseksi sekä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisen edistämiseksi sellaisten päätösten osalta, jotka on tehty vastaajan ollessa poissa oikeudenkäynnistä, 26.2.2009 tehty neuvoston puitepäättös (EUVL 2009, L 81, s. 24).

ja

- ii) hänelle ilmoitetaan, missä ajassa hänen on pyydettyä uudelleen käsittelyä tai haettava muutosta, kuten asiaa koskevassa eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä mainitaan.

--”

III. Tosiseikat, menettely pääasiassa ja ennakkoratkaisukysymys

10. Officier van justitie bij de rechtbank (Alankomaiden syyttäjänvirasto) on esittänyt 13.6.2017 Rechtbank Amsterdamille (Amsterdamin alioikeus, Alankomaat) Staatsanwaltschaft Stuttgartin (Stuttgartin syyttäjäviranomainen, Saksa) 9.5.2017 antaman eurooppalaisen pidätysmääräyksen käsiteltäväksi ottamista koskevan vaatimuksen.

11. Kyseinen eurooppalainen pidätysmääräys koskee Ardicin, joka on Saksan kansalainen, pidättämistä ja luovuttamista kahden vapausrangaistuksen täytäntöön panemiseksi Saksassa. Pidätysmääräys, joka liittyy yhteensä yhdeksään rikokseen, perustuu kahteen lainvoimaiseen tuomioon. Ensinnäkin Ardic tuomittiin yhden vuoden ja kahdeksan kuukauden vapausrangaistukseen Amtsgericht Böblingenin (Böblingenin alioikeus, Saksa) 4.3.2009 antamalla tuomiolla. Toiseksi Ardic tuomittiin yhden vuoden ja kahdeksan kuukauden vapausrangaistukseen Amtsgericht Stuttgart-Bad Cannstattin (Stuttgart-Bad Cannstattin alioikeus, Saksa) 10.11.2010 antamalla tuomiolla.

12. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen d osassa vahvistetaan, että Ardic oli henkilökohtaisesti läsnä näihin kahteen tuomioon johtaneessa oikeudenkäynnissä.

13. Asianomaiset tuomioistuimet lykkäsivät tämän ratkaisuehdotuksen 11 kohdassa mainituilla tuomioilla määräämiensä rangaistusten jäljellä olevan osuuden täytäntöönpanoa (4.1.2010 ja 31.5.2011 tehdyillä) kahdella päätöksellä.⁵

14. Nämä ehdonalaiset vapauttamiset kumottiin kahdella Amtsgericht Stuttgart-Bad Cannstattin 18. ja 4.4.2013 antamalla päätöksellä (jäljempänä kumoamispäätökset). Vapausrangaistusten jäljellä oleva osuus määrättiin pantavaksi täytäntöön sen perusteella, että asianomainen oli jättänyt noudattamatta ehdonalaisen vapauttamisensa ehtoja sekä muistutuksista huolimatta välttelyt rikosseuraamustyöntekijänsä valvontaa ja ohjausta sekä tuomioistuimen valvontaa. Nämä kumoamispäätökset ovat lainvoimaisia. Ardicin on siten suoritettava Amtsgericht Böblingenin 4.3.2009 määräämästä vapausrangaistuksesta vielä 338 päivää ja Amtsgericht Stuttgart-Bad Cannstattin 10.11.2010 määräämästä vapausrangaistuksesta vielä 340 päivää.

15. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päättelee kyseisestä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä, ettei Ardic ollut henkilökohtaisesti läsnä kumoamispäätöksiin johtaneessa oikeudenkäynnissä, minkä Ardic on vahvistanut. Ardic on myös ilmoittanut, että jos hän olisi ollut tietoinen oikeudenkäyntipäivästä ja -paikasta, hän olisi saapunut oikeuteen vakuuttaakseen toimivaltaisen tuomioistuimen siitä, että sen ei pidä kumota päätöksiä.

16. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen f osassa (”muita asian kannalta merkityksellisiä olosuhteita” koskevat vapaaehtoiset tiedot) mainitaan, että kumoamispäätökset on annettu luovutettavaksi pyydetylle henkilölle kuuluttamalla ja että hänen oikeutensa tulla jälkikäteen kuulluksi kyseisistä päätöksistä on turvattu mutta että tällä ei ole välitöntä vaikutusta täytäntöönpanokelpoisuuteen.

⁵ Kyseessä on Saksan lainsäädännön mukainen toimenpide, joka koskee vankeusrangaistuksen loppuosan muuttamista ehdolliseksi (”Aussetzung des Strafrestes bei zeitiger Freiheitsstrafe”). Toimenpide merkitsee ehdonalaista vapauttamista, kun osa vapausrangaistuksesta on suoritettu. Ks. myös tämän ratkaisuehdotuksen 30 kohta.

17. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Saksan lainsäädännössä edellytetään, että tuomioistuin kumoaa ehdonalaisen vapauttamisen kumoamisesta tehdyn päätöksen, jos tuomittu välttelee jatkuvasti rikosseuraamustyöntekijän valvontaa ja ohjausta ja/tai jättää noudattamatta ehdonalaisen vapauttamisen ehtoja. Saksalaisen tuomioistuimen on sitä vastoin jätettävä päätös kumoamatta, jos lisäehtojen asettaminen, lisäohjeiden antaminen tai ehdonalaisen pidentäminen on riittävä toimenpide. Kumoamispäätöksistä ilmenee, että Amtsgericht Stuttgart-Bad Cannstatt totesi, että lisäehtojen asettaminen tai ehdonalaisen pidentäminen ei ole riittävä toimenpide ja että kumoaminen oli suhteellisuusperiaatteen mukaista. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että saksalaisella tuomioistuimella on kumoamispäätöstä tehdessään harkintavaltaa, joka mahdollistaa asianomaisen henkilön tilanteen tai persoonan huomioon ottamisen.

18. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa asiassa Zdziaszek annetun tuomion valossa, että unionin tuomioistuin on erottanut toisistaan puitepäätöksen 4 a artiklaa sovellettaessa toimenpiteet, joilla muunnetaan määrätyn rangaistuksen määrää, toimenpiteistä, jotka liittyvät vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanon yksityiskohtiin.⁶ Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, ettei pääasiassa kyseessä olevilla kumoamispäätöksillä muuteta rangaistuksen määrää. Tämä ei sen mukaan kuitenkaan välttämättä tarkoita, ettei puitepäätöksen 4 a artiklaa sovelleta kumoamispäätöksiin, kun otetaan huomioon, että perusoikeuskirjan tarjoama suojan taso on korkeampi. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa nimittäin, että kumoamispäätös voi olla asianomaiselle yhtä merkittävä kuin (asiassa Zdziaszek kyseessä ollut) ”yhtenäistuumio”, jos tuomioistuimella on harkintavaltaa.

19. Näissä olosuhteissa Rechtsbank Amsterdam päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Jos luovutettavaksi pyydetty henkilö on hänen läsnä ollessaan käydyssä menettelyssä todettu lainvoimaisella tuomiolla syylliseksi ja tuomittu vapausrangaistukseen, jonka täytäntöönpanoa on lykätty ehdollisesti, onko myöhempi menettely, jossa tuomioistuin luovutettavaksi pyydetyn henkilön poissa ollessa määrää kyseisen ehdollisen vapauttamisen kumottavaksi, koska asianomainen ei ole noudattanut ehtoja ja hän on välttellyt rikosseuraamustyöntekijän valvontaa ja ohjausta, puitepäätöksen [2002/584] 4 a artiklassa tarkoitettu ’päätökseen johtanut oikeudenkäynti’?”

IV. Kiireellinen menettely unionin tuomioistuimessa

20. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt tämän ennakkoratkaisupyynnön käsittelemistä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklassa tarkoitettussa kiireellisessä menettelyssä. Se vetoaa pyyntönsä tueksi siihen, että esitetty ennakkoratkaisukysymys koskee EUT-sopimuksen kolmannen osan V osastossa tarkoitettujen asioiden piiriin kuuluvan puitepäätöksen tulkintaa. Se on myös huomauttanut, että asianomainen oli säilöön otettuna luovuttamista varten Alankomaissa. Unionin tuomioistuimen pikaisella vastauksella on siten suora ja ratkaiseva vaikutus siihen, kauanko luovutettavaksi pyydetty henkilö on säilöön otettuna.

21. Unionin tuomioistuimen viides jaosto päätti 12.10.2017 suostua pyyntöön.

22. Openbaar Ministerie (yleisen syyttäjän virasto, Alankomaat), Ardic, Saksan ja Alankomaiden hallitukset sekä Euroopan komissio ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia. Edellä mainitut osapuolet sekä Irlannin hallitus esittivät suullisia huomautuksia 22.11.2017 pidetyssä istunnossa.

⁶ Tuomio 10.8.2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, 85 kohta).

V. Asian arviointi

23. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii ennakkoratkaisukysymyksessään, kattaako puitepäätöksen 4 a artiklan 1 kohdan johdantolauseen käsite ”päätökseen johtanut oikeudenkäynti” menettelyn, joka on johtanut päätökseen lainvoimaisella tuomiolla määrätyn vapausrangaistuksen osalta tehdyn ehdonalaisen vapauttamisen kumoamisesta. Nyt käsiteltävä asia koskee siten puitepäätöksen 4 a artiklan soveltamisalaa.

24. Tämän ratkaisuehdotuksen rakenne on seuraavanlainen. Joidenkin asian kannalta merkityksellisiä Saksan järjestelmän oikeudellisia ja menettelyllisiä puitteita ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöä koskevien alustavien huomautusten (A) jälkeen ehdotan ensiksi puitepäätöksen 4 a artiklan tulkintaa (B). Tämän jälkeen tarkastelen erityiskysymystä, joka koskee päätöstä vapausrangaistuksen osalta tehdyn ehdonalaisen vapauttamisen kumoamisesta, puitepäätöksen 4 a artiklan yhteydessä (C). Lopuksi käsitelen lyhyesti perusoikeuksia puitepäätöksen järjestelmässä (D).

A. Alustavat selvennykset

25. Nyt käsiteltävässä asiassa esitetty ennakkoratkaisukysymys liittyy läheisesti unionin tuomioistuimen asiassa *Tupikas* (C-270/17 PPU) ja asiassa *Zdziaszek* (C-271/17 PPU) tarkastelemiin kysymyksiin. Ensin mainitussa asiassa unionin tuomioistuin nimenomaisesti täsmensi, että jos menettelyyn kuuluu useita oikeusasteita, puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklan 1 kohdan ilmaisulla ”päätökseen johtanut oikeudenkäynti” on katsottava tarkoitettavan muutoksenhakumenettelyä, jos kyseisen menettelyn perusteella annetussa päätöksessä lausuttiin lopullisesti asianomaisen henkilön syyllisyydestä ja hänen rangaistuksestaan.⁷ Unionin tuomioistuin totesi asiassa *Zdziaszek*, että käsitteellä ”päätökseen johtanut oikeudenkäynti” viitataan myös myöhempään oikeudenkäyntiin (kuten yhteisen rangaistuksen määräävään tuomioon johtaneeseen oikeudenkäyntiin), jonka päätteeksi annettiin tuomio, jolla muunnettiin lopullisesti alun perin määrätyn rangaistuksen tasoa, jos tämän viimeksi mainitun tuomion antaneella viranomaisella on ollut tältä osin tiettyä harkintavaltaa.⁸

26. Viimeksi mainitussa tuomiossa unionin tuomioistuin täsmensi myös viitaten Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioon asiassa *Boulois*,⁹ että ”[määrätyn rangaistuksen tai määrättyjen rangaistusten määrää muuntavat toimenpiteet] on – – erotettava toimenpiteistä, jotka liittyvät vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanon yksityiskohtiin. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta ei sovelleta kysymyksiin, jotka liittyvät vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanon yksityiskohtiin, muun muassa niihin, jotka liittyvät ehdonlaiseen vapauteen asettamiseen”.¹⁰

27. Tältä osin kansallisen tuomioistuimen nyt käsiteltävässä asiassa esittämä ennakkoratkaisukysymys liittyy yhtäältä päätösten, joissa lausutaan syyllisyydestä ja rangaistuksesta, ja toisaalta ”vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanon yksityiskohtia” koskevien päätösten väliseen erotteluun. Tuomion *Zdziaszek* mukaan kyseiset yksityiskohdat eivät kuulu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaaleen¹¹ soveltamisalaan, mikä voidaan näin ollen tulkita siten, etteivät sellaiset ”täytäntöönpanon yksityiskohdat” kuulu puitesopimuksen 4 a artiklan soveltamisalaan.

⁷ Tuomio 10.8.2017, *Tupikas* (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 81, 90 ja 98 kohta).

⁸ Tuomio 10.8.2017, *Zdziaszek* (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, 90 ja 96 kohta).

⁹ Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 3.4.2012, *Boulois v. Luxemburg* (CE:ECHR:2012:0403JUD003757504, 87 kohta).

¹⁰ Tuomio 10.8.2017, *Zdziaszek* (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, 85 kohta).

¹¹ Tuomio 10.8.2017, *Zdziaszek* (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, 85 kohta).

28. Hyödyllisen vastauksen antamiseksi ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle nyt käsiteltävässä asiassa on esitettävä kaksi alustavaa selvennystä. Ensinnäkin on täsmennettävä ehdonalaisen vapauttamisen kumoamista koskevaan päätökseen johtavan menettelyn tarkka luonne Saksan lainsäädännössä (1). Toiseksi näyttäisi myös olevan tarpeen pohtia käsitettä ”vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanon yksityiskohdat” Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä (2).

1. Ehdonalaisen vapauttamisen kumoamista koskeva menettely Saksan lainsäädännössä

29. Unionin tuomioistuin on pyytänyt Saksan hallitusta täsmentämään ehdonalaisen vapauttamisen kumoamista koskevaan menettelyyn sovellettavaa Saksan järjestelmää. Saksan hallitus on antanut seuraavat selitykset.

30. Ensinnäkin Saksan rikoslain (Strafgesetzbuch, jäljempänä StGB) 57 §:n mukaan osittain suoritettun vankeusrangaistuksen jäljellä olevan osuuden täytäntöönpanoa on mahdollista lykätä koeajaksi.¹² Jos määrätystä rangaistuksesta on suoritettu kaksi kolmasosaa (mutta vähintään kaksi kuukautta), tuomioistuin lykkää vapausrangaistuksen jäljellä olevan osuuden täytäntöönpanoa tuomitun henkilön suostumuksella ja määritettyään, että tämä on perusteltua yleiseen turvallisuuteen liittyvien etujen kannalta.¹³ Jos vapausrangaistuksesta on suoritettu puolet (mutta vähintään kuusi kuukautta), tuomioistuin voi lykätä jäljellä olevan osuuden täytäntöönpanoa koeajaksi tiukemmin edellytyksin.¹⁴

31. Toimivaltainen tuomioistuin kumoaa lykkäyspäätöksen, jos tuomittu henkilö jättää selvästi tai jatkuvasti noudattamatta ohjeita tai ehtoja tai välttelee jatkuvasti rikosseuraamustyöntekijän valvontaa ja ohjausta, mistä aiheutuu pelko rikoksen uusimisesta.¹⁵ Tuomioistuin ei sitä vastoin kumoa lykkäystä, jos lisäehtojen asettaminen tai lisäohjeiden antaminen, erityisesti tuomitun henkilön asettaminen rikosseuraamustyöntekijän valvontaan tai koe- tai valvonta-ajan pidentäminen, on riittävä toimenpide.¹⁶ Jos näitä ehtoja ei noudateta, tuomioistuimen on kumottava ehdonalaisesta vapauttamisesta tehty päätös.

32. Toiseksi myöhemmistä päätöksistä, jotka koskevat ehdonalaista vapauttamista, säädetään Saksan rikosprosessilain (Strafprozessordnung, jäljempänä StPO) 453 §:ssä. Suunniteltaessa vapauttamisen kumoamista tuomioistuin antaa tuomitulle henkilölle tilaisuuden tulla kuulluksi.¹⁷ Sen jälkeen kun kumoamispäätös on tehty, tuomittu henkilö voi hakea muutosta siihen valittamalla, mikä on tehtävä viikon kuluessa siitä, kun kumoamispäätös on annettu tiedoksi tuomitulle henkilölle.¹⁸ Jos tuomitun henkilön asuinpaikka ei ole tiedossa ja jos päätöstä ei voida antaa tiedoksi tiedoksiannolta edellytetyssä muodossa, määräys voidaan antaa julkisesti tiedoksi asettamalla se nähtäville tuomioistuimen ilmoitustaululle. Tiedoksi antaminen on katsottava tehdyksi, kun nähtäville asettamisesta on kulunut kuukausi. Edellä mainittu viikon määräaika muutoksenhauille alkaa kulua kyseisestä ajankohdasta. Kumoamispäätöksestä tulee lainvoimainen, kun tämä määräaika on kulunut loppuun.¹⁹

¹² ”Aussetzung des Strafrestes bei zeitiger Freiheitsstrafe”.

¹³ StGB:n 57 §:n 1 momentti.

¹⁴ StGB:n 57 §:n 2 momentti.

¹⁵ StGB 56f §:n 1 momentti.

¹⁶ StGB 56f §:n 2 momentti.

¹⁷ StPO:n 453 §:n 1 momentin neljäs virke.

¹⁸ StPO:n 453 §:n 2 momentin kolmas virke ja 311 §:n 2 momentti.

¹⁹ StPO:n 40 §:n 1 momentti ja 37 §:n 1 ja 2 momentti sekä Saksan siviiliprosessilain (Zivilprozessordnung) 186 ja 188 §.

33. Saksan hallitus on selittänyt suullisessa käsittelyssä, että tuomitulle henkilölle on ehdottomasti annettava tilaisuus tulla kuulluksi, vaikka henkilö olisi tosiasiallisesti saanut tiedon julkisesti tiedoksi annetusta kumoamispäätöksestä vasta, kun viikon määräaika on kulunut loppuun. StPO:n 33a §:ää koskevasta kansallisesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että tuomittua henkilöä on kuultava sellaisessa tilanteessa, jotta hän saa tilaisuuden vastustaa kumoamista ja esittää uusia tosiseikkoja. Kuulemisen perusteella menettely voidaan viran puolesta tai hakemuksesta palauttaa siihen tilaan, jossa se oli ennen kumoamispäätöksen tekemistä.

2. ”Vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanon yksityiskohdat” Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä

34. Kuten unionin tuomioistuin on huomauttanut asiassa Zdziaszek,²⁰ Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen takeita ei sovelleta pelkästään syyllisyyden toteamiseen vaan myös rangaistuksen määrittämiseen.²¹

35. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan *vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen täytäntöönpanon yksityiskohtia* koskevat kysymykset eivät kuitenkaan kuulu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen soveltamisalaan.²² Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut muun muassa, ettei Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen rikosoikeudellista osiota sovelleta vankilajärjestelmää koskevaan riita-asiaan, jossa ei lähtökohtaisesti päätetä ”rikossyytteestä”.²³

36. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin ja entinen Euroopan ihmisoikeuskomissio katsoivat, että 6 artiklan 1 kappaleen mukaista suojaa ei sovelleta seuraavankaltaisiin menettelyihin: menettelyt, jotka koskevat pidätetylle henkilölle myönnettävää lomaa,²⁴ armahtamista,²⁵ ehdonalaista vapauttamista,²⁶ ehdonalaiseen vapauteen asettamista tutkintavankeuden yhteydessä²⁷ tai tuomittujen siirtämistä.²⁸ Sama koskee menettelyjä, joissa rangaistuksen ehdolliseksi muuttaminen kumotaan, ainakin entisen Euroopan ihmisoikeuskomission ratkaisukäytännön²⁹ mukaan.

37. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, tämä vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklassa tarkoitettua rangaistuksen käsitettä koskevaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöä.³⁰

20 Tuomio 10.8.2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, 87 kohta).

21 Nämä takeet kattavat ”koko kyseisen oikeudenkäynnin, mukaan lukien muutoksenhakukeinot ja rangaistuksen määrittämisen”. Ks. vastaavasti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 28.11.2013, Aleksandr Dementyev v. Venäjä (CE:ECHR:2013:1128JUD004309505, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

22 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 3.4.2012, Boulois v. Luxemburg (CE:ECHR:2012:0403JUD003757504, 87 kohta).

23 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 3.4.2012, Boulois v. Luxemburg (CE:ECHR:2012:0403JUD003757504, 85 kohta) ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 17.9.2009, Enea v. Italia (CE:ECHR:2009:0917JUD007491201, 97 kohta).

24 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 3.4.2012, Boulois v. Luxemburg (CE:ECHR:2012:0403JUD003757504, 104 kohta).

25 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 13.5.2003, Montcornet de Caumont v. Ranska (CE:ECHR:2003:0513DEC005929000).

26 Euroopan ihmisoikeuskomission ratkaisu 7.5.1990, A. v. Itävalta (CE:ECHR:1990:0507DEC001626690, 2 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio Neumeister v. Itävalta, 27.6.1968 (CE:ECHR:1968:0627JUD000193663, 22 ja 23 kohta).

28 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 6.6.2006, Szabó v. Ruotsi (CE:ECHR:2006:0627DEC002857803).

29 Euroopan ihmisoikeuskomission ratkaisu 5.10.1967, X v. Saksan liittotasavalta (CE:ECHR:1967:1005DEC000242865).

30 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 29.11.2005, Uttley v. Yhdistynyt kuningaskunta (CE:ECHR:2005:1129DEC003694603); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 10.7.2003, Grava v. Italia, (CE:ECHR:2003:0710JUD004352298, 51 kohta); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 23.10.2012, Ciok v. Puola (CE:ECHR:2012:1023DEC000049810, 33 kohta) ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 12.2.2008, Kafkaris v. Kypros (CE:ECHR:2008:0212JUD002190604, 142 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Ehdonalaista vapauttamista koskevien jäsenvaltioissa sovellettavien puitesopimuksen eri ehtojen osalta ks. erityisesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 23.10.2012, Giza v. Puola (CE:ECHR:2012:1023DEC000199711, 31–33 kohta).

38. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on kuitenkin todennut muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan yhteydessä, ettei ”rangaistuksen” ja rangaistuksen ”täytäntöönpanoa” koskevan toimenpiteen välinen ero ole aina selvä käytännössä.³¹ Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on myös todennut, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta sovelletaan toimenpiteisiin, jotka liittyvät läheisesti rikosoikeudenkäyntiin ja rangaistuksen lopulliseen määrittämiseen.³²

39. Lisäksi on edelleen epäilyjä siitä, voiko Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta³³ siviilioikeudellinen osio tietyin edellytyksin kattaa toimenpiteet, jotka liittyvät rangaistusten täytäntöönpanoon. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen suuren jaoston asiassa Boulois antama vastaus, jonka mukaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta siviilioikeudellista osiota ei voitu soveltaa, liittyy siihen, ettei ”vankiloma” tarkoita, että kyseessä olisi oikeus; sen määrittäminen, mikä ”oikeus” on, liittyy läheisesti sen asemaan kansallisessa oikeusjärjestelmässä.³⁴

40. Takeista, jotka liittyvät syytetyn erityiseen oikeuteen olla läsnä häntä koskevassa oikeudenkäynnissä, ei ole nimenomaisesti määrätty Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappalessa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin määrittä ne alun perin kyseisen määräyksen erityisessä rikosoikeudellisestä osion asiayhteydessä,³⁵ minkä jälkeen ne ulotettiin hiljattain koskemaan siviilioikeudellista osiota.³⁶

B. Puitepäätöksen 4 a artiklan tulkinta

41. Osapuolilla on toisistaan poikkeavat tulkinnat siitä, kuuluuko kumoamispäätökseen johtava menettely puitepäätöksen 4 a artiklan soveltamisalaan ja liittyykö sellainen päätös rangaistuksen täytäntöönpanon jysityiskohtaan.

42. Ardic väittää, että 4 a artikla koskee pääasiassa kyseessä olevan kaltaista kumoamismenettelyä. Hän väittää ensinnäkin, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa sovelletaan kumoamispäätöksiin. Ardic väittää Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan rikosoikeudellisesta osiosta, että kumoamismenettelyt voivat johtaa sellaisen menettelyn yhteydessä rangaistuksen muuttamiseen ja että kumoamisasiaa käsittelevällä tuomioistuimella on päätöstä tehdessään harkintavaltaa. Mahdollisesti myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan siviilioikeudellista osiota on sovellettava, kun otetaan huomioon, että kumoamismenettely vaarantaa ”oikeuden vapautteen”. Joka tapauksessa – vaikka olisi todettava, ettei Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa sovelleta

31 Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomion 21.10.2013, Del Río Prada v. Espanja (CE:ECHR:2013:1021JUD004275009) 85 kohta ja sitä seuraavat kohdat, joissa viitataan mm. 12.2.2008 annettuun Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioon Kafkaris v. Kypros (CE:ECHR:2008:0212JUD002190604, 142 kohta).

32 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 1.4.2010, Buijen v. Saksa, CE:ECHR:2010:0401JUD002780405, 42 kohta (joka koskee tuomittujen siirtämistä). Ks. myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 15.12.2009, Gurguchiani v. Espanja (CE:ECHR:2009:1215JUD001601206, 40, 47 ja 48 kohta, jotka koskevat vankeusrangaistuksen korvaamista valtion alueelta karkottamisella). Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on katsonut, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta sovelletaan myös rangaistuksen täytäntöönpanon aikana tehtyjen rikosten, joiden seurauksena vankeusaikaa pidennetään, johdosta sovellettaviin menettelyihin (Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 9.10.2003, Ezech ja Connors v. Yhdistynyt kuningaskunta, CE:ECHR:2003:1009JUD003966598).

33 Jonka mukaan ”jokaisella on oikeus – oikeudenkäyntiin – tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan –”.

34 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 3.4.2012, Boulois v. Luxemburg (CE:ECHR:2012:0403JUD003757504, 89 ja 101 kohta).

35 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on korostanut, että kyseinen oikeus perustuu 6 artiklan tarkoitukseen ja päämäärään kokonaisuudessaan, ja viitannut 3 kappaletta c, d ja e kohtaan, joissa tunnustetaan ”jokaisen rikoksesta syytetyn” oikeus ”puolustautua henkilökohtaisesti”, ”oikeus kuulustella tai kuulustuttaa todistajia” ja ”oikeus saada maksutta tulkin apua, jos hän ei ymmärrä tai puhu tuomioistuimessa käytettyä kieltä”, ”mikä ei ole mahdollista ilman hänen läsnäoloaan”. Ks. mm. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 12.2.1985, Colozza v. Italia (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, 27 kohta) ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 1.3.2006, Sejdic v. Italia (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, 81 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

36 Ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 14.3.2014, Dilipak ja Karakaya v. Turkki (CE:ECHR:2014:0304JUD000794205, 76–80 kohta) ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 8.10.2015, Azdajic v. Slovenia (CE:ECHR:2015:1008JUD007187212, 50 kohta).

kumoamismenettelyyn – perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklalla myönnetään hänen mukaansa laajempi suoja. Erityisesti 47 artiklan ulottuvuus on hänen mukaansa laaja ja voi kattaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kumoamismenettelyn. Puitepäätöksen 4 a artiklaa on tulkittava kyseisten sääntöjen valossa.

43. Irlannin hallitus väittää, että tilanteessa, jossa kumoaminen ei ole automaattista ja jossa tuomioistuin voi toimia harkintavaltansa rajoissa, henkilön on edelleen katsottava olevan rikosoikeudenkäynnin kohteena ehdonalaisen vapauttamisen kumoamista koskevassa suullisessa käsittelyssä. Kyseessä on sen mukaan sellaiseen tuomioistuinratkaisuun johtava menettely, jolla henkilö, jonka luovuttamista pyydetään, tuomittiin lopullisesti (lainatakseni unionin tuomioistuimen 10.8.2017 antaman tuomion Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 74 kohtaa). Irlannin hallitus viittaa 10.8.2017 annetun tuomion Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629) 91 kohtaan ja katsoo, että kyseessä on päätös, jolla määritetään rangaistuksen määrä. Unionin tuomioistuimen mainitun tuomion Tupikas 84 kohdassa omaksumia näkemyksiä olisi näin ollen sovellettava tässä tilanteessa analogisesti, kun otetaan huomioon, että ehdonalaisen vapauttamisen kumoamista koskeva suullinen käsittely voi sen mukaan johtaa vapaudenmenetykseen. Yksilölle aiheutuvien mahdollisten seurausten vuoksi tällainen menettely koskee sen mukaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua rikossyytteestä päättämistä. Joka tapauksessa perusoikeuskirjan 47 artiklan nojalla voitaisiin myöntää korkeampi suojan taso sen 53 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

44. Sitä vastoin alankomaalainen syyttäjä, Alankomaiden ja Saksan hallitukset sekä komissio ovat pääosin yhtä mieltä siitä, että pääasiassa kyseessä olevat kumoamispäätökset eivät kuulu puitepäätöksen 4 a artiklan soveltamisalaan. Tämä ilmenee ensinnäkin muun muassa 10.8.2017 annetun tuomion Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629) 85 kohdasta. Näiden osapuolten mukaan 4 a artiklassa tarkoitettu asian kannalta merkityksellinen uudelleenkäsittely koskee ainoastaan kysymyksiä syyllisyydestä ja rangaistuksesta. Syyllisyyden/rangaistuksen määrittäminen on siten erotettava myöhemmistä menettelyistä, jotka koskevat määrätyn rangaistuksen täytäntöönpanon yksityiskohtia. Koska kumoamispäätökset ovat täytäntöönpanon yksityiskohtia, ne eivät niiden mukaan kuulu puitepäätöksen 4 a artiklan soveltamisalaan. Toiseksi rangaistus on nyt käsiteltävässä asiassa varma ja lopullinen, toisin kuin asiassa Zdziaszek, jossa rangaistuksen määrää ei ollut vahvistettu. Ehdonalaisen vapauttamisen kumoamista koskevilla myöhemmillä päätöksillä ei ole niiden mukaan millään tavoin muutettu kahta lopullista tuomiota, joissa määrättiin kahdesta vapausrangaistuksesta, jotka olivat kestoaltaan vuosi ja kahdeksan kuukautta. Kumoamispäätöksissä säädetään alun perin määrättyjen rangaistusten jäljellä olevan osuuden suorittamisesta. Kolmanneksi tuomioistuin voi käyttää harkintavaltansa ainoastaan vahvistettaessa rangaistusta. Sillä, että tuomioistuimella on pääasiassa kyseessä olevassa oikeudenkäynnissä ehdonalaisen vapauttamisen kumoamista koskevaa harkintavaltaa, ei ole merkitystä rangaistuksen määrän kannalta.

45. Edellä esitetyt perusteet osoittavat, että kysymys Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan takeiden soveltamisalasta ja sen rajaaminen, mitä rangaistusten täytäntöönpanon yksityiskohdalla tarkoitetaan, tuovat esiin monitahoisia ongelmia. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön valossa käsite ”täytäntöönpanon yksityiskohdat” ja sen vaikutukset Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan rikos- ja siviilioikeudellisten osioiden sovellettavuuden kannalta eivät tosin ole täysin selviä, etenkin pääasiassa kyseessä olevien Saksan lainsäädännössä säädetyn kaltaisten kumoamispäätösten osalta.

46. Tällä keskustelulla on nyt käsiteltävän asian kannalta mielestäni kuitenkin vain vähän merkitystä. Sen määrittämisellä, mikä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa tarkoitettu *täytäntöönpanon yksityiskohta* on, ei ole ratkaisevaa merkitystä kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen vastaamiseksi, koska se koskee erityisesti puitepäätöksen 4 a artiklan tulkintaa. Hyödyllisen vastauksen antamiseksi ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle on näin ollen tärkeää tulkita puitepäätöksen 4 a artiklaa. Tätä varten on tarkasteltava uudelleen kyseisen säännöksen sanamuotoa ja järjestelmää (1), syntyhistoriaa (2) ja tarkoitusta (3).

1. Sanamuoto ja järjestelmä

47. Puitepäätöksen 4 a artiklan 1 kohdassa oleva käsite ”päätökseen johtanut oikeudenkäynti” on katsottava unionin oikeuden itsenäiseksi käsitteeksi.³⁷ Pelkästään kyseisen säännöksen sanamuodon perusteella ei voida kuitenkaan täsmentää käsitteen ”päätökseen johtanut oikeudenkäynti” täsmällistä sisältöä. Sama koskee puitepäätöksen 4 a artiklan otsikkoon sisältyvää käsitettä, jossa ainoastaan viitataan ”päätöks[iin], jotka on annettu henkilön ollessa poissa oikeudenkäynnistä”.³⁸

48. Tässä tilanteessa on turvauduttava koko 4 a artiklan sanamuotoon ja systematiikkaan sekä muihin puitepäätöksen säännöksiin.

49. Ensinnäkin 4 a artiklaa sovelletaan eurooppalaisiin pidätysmääräyksiin, jotka on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen *täytäntöönpanoa* varten. On siten ilmeistä, että kyseinen säännös otetaan huomioon vain, jos ratkaisu tuomitsemisesta on tehty.³⁹ Kyseisen säännöksen soveltamisalan ja täytäntöön pantavan ratkaisun välillä on siten selkeä yhteys.

50. Tältä osin useissa puitepäätöksen säännöksissä täsmennetään kyseisen päätöksen 4 a artiklaan sisältyvää käsitettä ”päätös”, johon oikeudenkäynnin on johdettava. Puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c ja f alakohdassa mainitaan siten ”täytäntöönpanokelpoinen tuomio” tai ”muu vastaava täytäntöönpanokelpoinen oikeudellinen päätös” sekä ”lopullisessa tuomiossa” ”määrätty rangaistus” tietoina, jotka eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä on esitettävä. ”Täytäntöönpanokelpoinen tuomio” mainitaan myös puitepäätöksen liitteessä olevassa b.2 kohdassa. Nämä seikat osoittavat, että 4 a artikla koskee nimenomaisesti oikeudenkäyntiä, jonka johdosta tehdään *ratkaisu tuomitsemisesta*, jonka on oltava unionin tuomioistuimen mukaan lopullinen.⁴⁰

51. Toiseksi ne eri tapaukset, jotka mainitaan puitepäätöksen 4 a artiklan 1 kohdassa poikkeuksina mahdollisuudesta kieltäytyä panemasta täytäntöön eurooppalaista pidätysmääräystä, osoittavat, että kyseisen oikeudenkäynnin on tarkoitus johtaa päätökseen syyllisyydestä ja/tai rangaistuksesta, toisin sanoen rikostuomion tunnusmerkistön sisältävään ratkaisuun.

52. Tarkemmin sanottuna puitepäätöksen 4 a artiklan 1 kohdan b alakohdassa viitataan henkilöä oikeudenkäynnissä tosiasiallisesti puolustavaan oikeudenkäyntiasiamieheen. Puitepäätöksen 4 a artiklan 1 kohdan c alakohdassa viitataan tilanteeseen, jossa asianomainen ei riitautu ratkaisua tai pyydä uudelleen käsittelyä sen jälkeen, kun hänelle on ilmoitettu hänen oikeudestaan uudelleen käsittelyyn tai muutoksenhakuun, joka antaa mahdollisuuden asian ratkaisuperusteiden uudelleentutkimiseen. Puitepäätöksen 4 a artiklan 1 kohdan d alakohta koskee tilannetta, jossa ratkaisu annetaan henkilölle tiedoksi henkilökohtaisesti luovuttamisen jälkeen ja jossa hänelle nimenomaisesti ilmoitetaan hänen oikeudestaan uudelleen käsittelyyn tai muutoksenhakuun, joka antaa mahdollisuuden asian ratkaisuperusteiden uudelleentutkimiseen, mukaan lukien uudet todisteet, ja joka voi johtaa alkuperäisen ratkaisun kumoamiseen.

37 Tuomio 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 66 ja 67 kohta).

38 Tuomio 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 69 kohta).

39 Näin ollen kyseisiä takeita ei sovelleta syytetoimenpiteiden toteuttamiseksi annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen yhteydessä. Ks. vastaavasti tuomio 29.1.2013, Radu (C-396/11, EU:C:2013:39, 39 ja 40 kohta).

40 Tuomio 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 71 ja 72 kohta).

53. Näin ollen puitepäätöksen 4 a artiklassa tarkoitettu ratkaisu, johon oikeudenkäynnin on johdettava, on ”sellainen oikeudellinen päätös, jolla henkilö, jonka luovuttamista eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon yhteydessä pyydetään, on lopullisesti tuomittu”.⁴¹ Unionin tuomioistuin on huomauttanut tässä yhteydessä, että ilmaisu ”tuomitseminen” viittaa syyllisyyden toteamiseen ja vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai muun toimenpiteen määräämiseen.⁴²

54. Unionin tuomioistuin on täsmentänyt asiassa *Zdziaszek*, että käsitteellä ”päätökseen johtanut oikeudenkäynti” tarkoitetaan myös myöhempää oikeudenkäyntiä, joka johtaa yhteisen rangaistuksen määräämiseen. Tällaisessa tilanteessa ratkaiseva tekijä on juuri se, että oikeudenkäynnin päätteeksi annetaan tuomio, jolla muunnetaan *alun perin määrätyn rangaistuksen tasoa*, jos kyseisen tuomion antajalla on ollut tältä osin tiettyä harkintavaltaa.⁴³ Näin ollen käsitteessä ”päätökseen johtanut oikeudenkäynti”, tulkittuna puitepäätöksen 4 a artiklan yhteydessä, keskitytään siihen kyseisen henkilön tuomitsemisen kannalta ratkaisevaan menettelyn vaiheeseen, joka koskee asian aineellista tutkimista.⁴⁴

55. Edellä tarkasteltujen seikkojen perusteella voidaan päätellä, että käsitteeseen ”päätökseen johtanut oikeudenkäynti” eivät sisälly sellaiset tuomitsemista koskevaan lopulliseen ratkaisuun johtaneen oikeudenkäynnin jälkeiset menettelyt, jotka eivät vaikuta syyllisyyden ja rangaistuksen tason määrittämiseen.

2. Puitepäätöksen 4 a artiklan syntyhistoria

56. Puitepäätöksen 2009/299 syntyhistoria vahvistaa sen, että puitepäätöksen 4 a artikla koskee ainoastaan *erityistä oikeutta olla läsnä rikosoikeudenkäynnissä*, jonka katsotaan olevan menettely, jossa annetaan lopullinen ratkaisu tuomiosta (syyllisyydestä ja rangaistuksesta).

57. Ensinnäkin puitepäätöksellä 2009/299, jolla 4 a artikla lisättiin, vahvistetaan yhteiset säännöt tuomioistuinratkaisujen tunnustamiselle ja/tai täytäntöönpanolle, kun ne on annettu ”sellaisen oikeudellisen menettelyn jälkeen, jossa asianomainen henkilö ei ollut läsnä”.⁴⁵ Tällä välineellä on tarkoitus vahvistaa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattua syytettyjen oikeutta puolueettomaan oikeudenkäyntiin, johon sisältyy erityisesti ”asianomaisen henkilön oikeus olla henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä”.⁴⁶ Puitepäätös 2009/299 ja erityisesti sen 4 a artikla koskevat siten erityisesti *yhtä* niistä seikoista, jotka sisältyvät Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa säädettyyn oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaan oikeuteen, siltä osin kuin se perustuu kyseisen määräyksen tarkoitukseen ja päämäärään kokonaisuudessaan – syytetyn oikeuteen olla henkilökohtaisesti läsnä häntä koskevassa oikeudenkäynnissä, sellaisena kuin ihmisoikeustuomioistuin on sitä tulkinnut.⁴⁷ Puitepäätöksen 4 a artiklassa tarkoitettut tapaukset heijastavat kyseistä oikeuskäytäntöä.⁴⁸

41 Tuomio 10.8.2017, *Tupikas* (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 74 kohta).

42 Tuomio 10.8.2017, *Tupikas* (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 78 kohta, jossa viitataan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 21.10.2013 antamaan tuomioon *Del Río Prada v. Espanja*, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, 123 kohta).

43 Tuomio 10.8.2017, *Zdziaszek* (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, 96 kohta).

44 Ks. vastaavasti tuomio 10.8.2017, *Tupikas* (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 87 ja 89 kohta) ja tuomio 10.8.2017, *Zdziaszek* (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, 98 kohta).

45 Puitepäätöksen 2009/299 1 artiklan 3 kohta.

46 Puitepäätöksen 2009/299 johdanto-osan kahdeksas perustelukappale.

47 Tämä ilmenee myös puitepäätöksen 2009/299 otsikosta ”puitepäätösten – – muuttamisesta henkilöiden prosessuaalisten oikeuksien parantamiseksi sekä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisen edistämiseksi sellaisten päätösten osalta, jotka on tehty vastaajan ollessa poissa oikeudenkäynnistä”.

48 Ks. ratkaisuehdotukseni *Dworzecki* (C-108/16 PPU, EU:C:2016:333, 69 kohta ja sitä seuraavat kohdat sekä edellä mainittu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö).

58. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen, joka on annettu täytäntöönpanokelpoisen tuomion täytäntöönpanoa varten, täytäntöönpanoa koskevaa harkinnanvaraista kieltäytymisperustetta koskeva puitepäätöksen 4 a artikla kattaa siten – ottaen huomioon puitepäätöksen 2009/299 tavoite ja sisältö – erityisesti takeet, jotka liittyvät asianomaisen erityiseen oikeuteen *olla läsnä häntä koskevassa rikosoikeudenkäynnissä*. Kyseisellä 4 a artiklalla ei nimittäin ole tarkoitus sisällyttää *kaikkia* Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaan perustuvia (eikä analogisesti perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklaan perustuvia, mahdollisesti laajempia) menettelyllisiä takeita niihin perusteisiin, joiden nojalla eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta voidaan perustellusti kieltäytyä. Puitepäätöksen 4 a artikla koskee yksinomaan takeita, jotka liittyvät oikeuteen olla läsnä rikosoikeudenkäynnissä.

59. Toiseksi valmisteluasiakirjat vahvistavat sen, että puitepäätöksen 4 a artiklan ainoana tarkoituksena on oikeudenkäyntimenettely rikosasiaa koskevan asiakysymyksen ratkaisemiseksi. Kyseisen säännöksen alkuperäisessä sanamuodossa, joka perustui puitepäätöksen 2009/299 perustana olleeseen jäsenvaltioiden aloitteeseen, viitattiin nimittäin väljään käsitteeseen ”menettely”, joka korvattiin myöhemmin tarkemmalla käsitteellä ”oikeudenkäynti”.⁴⁹

60. Näin ollen se, ettei henkilöä ole kuultu oikeudenkäynnin jälkeisessä menettelyssä, kuten ehdonalaisen vapauttamisen kumoamista koskevassa menettelyssä, ei tee rikosoikeudenkäynnissä annetusta täytäntöönpanokelpoisesta tuomiosta tuomiota in absentia eli puitepäätöksen 4 a artiklassa tarkoitettua henkilön poissa ollessa annettua tuomiota.

3. Teleologinen tulkinta

61. Teleologisen tulkinnan mukaan puitepäätöksen 4 a artiklaa on tulkittava sen ja puitepäätöksen 2009/229 yleisten tavoitteiden valossa.

62. Puitepäätöksen 2009/299 mukaisilla muutoksilla oli kaksi tavoitetta. Tavoitteena oli parantaa rikosoikeudellisen menettelyn kohteena olevien henkilöiden prosessuaalisia oikeuksia, helpottaa oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa ja erityisesti edistää oikeudellisten päätösten vastavuoroista tunnustamista.⁵⁰

63. Puitepäätöksen 2009/299 johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta ilmenee oikeudellisen yhteistyön helpottamisen osalta, että unionin lainsäätäjä halusi lopettaa tilanteen, joka johtui puitepäätöksen alkuperäisen version 5 artiklasta, jonka mukaan täytäntöönpanosta vastaavan viranomaisen tehtävänä oli arvioida, olivatko asian uudelleen käsittelymahdollisuutta koskevat takeet riittävät.⁵¹

⁴⁹ Termit ”proceedings” (englanti), ”procédure” (ranska), ”proceso” (espanja), ”Verfahren” (saksa) ja ”procedimento” (italia) – sisältyvät seuraavan asiakirjan tekstiin: Slovenian tasavallan, Ranskan tasavallan, Tšekin tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan, Slovakian tasavallan, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Saksan liittotasavallan aloite: neuvoston puitepäättös 2008/.../YOS vastaajan poissa ollessa annettujen päätösten täytäntöönpanosta ja eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehdyn puitepäätöksen 2002/584/YOS, vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyn puitepäätöksen 2005/214/YOS, vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen 2006/783/YOS ja vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta rikosasioissa annettuihin tuomioihin, joissa määrätään vapausrangaistus tai vapauden menetyksen käsittävä toimenpide, näiden tuomioiden täytäntöönpanemiseksi Euroopan unionissa tehdyn puitepäätöksen 2008/.../YOS muuttamisesta (EUVL 2008, C 52, s. 1). Jäsenvaltioiden reaktioiden johdosta (ks. neuvoston asiakirja 6501/08, huomautus 21) kyseiset termit korvattiin selvästi kapea-alaisemmilla käsitteillä ”trial”, ”procès”, ”juicio”, ”Verhandlung”, ”processo” (jne.), jotka sisältyvät puitepäätöksen 2009/299 tekstiin.

⁵⁰ Puitepäätöksen 2009/299 johdanto-osan 15 perustelukappale ja 1 artikla. Ks. esim. tuomio 16.7.2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁵¹ Ks. vastaavasti tuomio 26.2.2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, 41 kohta).

64. Tasapaino kyseisen tavoitteen ja henkilöiden prosessuaalisten oikeuksien parantamista koskevan tavoitteen välillä taataan erityisesti soveltamalla 4 a artiklassa säädettyjä vaatimuksia syyllisyyden ja rangaistuksen eli niiden ainoiden seikkojen valossa, jotka sellaisinaan ovat avainasemassa rikosoikeudenkäynnissä. Juuri nämä seikat otetaan huomioon myös sovellettaessa tehostettua suojaa henkilön poissa ollessa annettujen tuomioiden yhteydessä.

65. Näiden vaatimusten laaja tulkinta puitepäätöksen 4 a artiklassa tarkoitetun varsinaisen rikosoikeudenkäynnin ulkopuolella voisi muuttaa sitä herkkää tasapainoa, jota on tavoiteltu sekä puitepäätöksellä kokonaisuudessaan että vuoden 2009 muutoksilla. Sellainen lähestymistapa voisi nimittäin johtaa siihen, että tuomion täytäntöön panevien tuomioistuinten olisi tutkittava kaikki rikosoikeudenkäyntiin liittyvät toissijaiset menettelylliset seikat – myös lopullisen tuomion jälkeiset seikat – jopa ennen varsinaisen oikeudenkäynnin alkamista.

66. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, on tosin mahdollista väittää, että ehdonalaisen vapauttamisen kumoamista koskevalla päätöksellä on merkittäviä seurauksia asianomaiselle. Käytännössä kuitenkin se, että luovuttamiselle asetetaan ehdoksi oikeus tulla kuulluksi pääasiassa tarkoitetun kaltaisiin kumoamispäätöksiin johtavan menettelyn yhteydessä, johtaisi puitepäätöksen järjestelmän toiminnan estymiseen kaikissa sellaisissa tapauksissa, joissa tuomittu henkilö ei noudata valvontatoimenpiteitä, koska hän ei ole enää tuomiojäsenvaltion alueella (eikä ole ilmoittanut viranomaisille asuinpaikkansa muuttumisesta).

67. Muutoin voidaan todeta, että unionin lainsäädännössä säädetään erityisestä tavasta varmistaa valvontatoimenpiteiden kohteena olevien henkilöiden mahdollisuus siirtyä muihin jäsenvaltioihin kyseisiä toimenpiteitä noudattaen.⁵²

C. Ehdonalaisen vapauttamisen kumoamista koskeva menettely

68. Edellä esitetystä seuraa, että puitepäätöksen 4 a artiklassa oleva käsite ”päätökseen johtanut oikeudenkäynti” koskee täytäntöönpanokelpoiseen tuomioon, jossa lausutaan syyllisyydestä ja rangaistuksesta, johtanutta oikeudenkäyntiä (joko ensimmäisessä oikeusasteessa tai ensimmäisessä valitusasteessa); tämä tuomio on vapausrangaistuksen, jonka täytäntöönpanemiseksi eurooppalainen pidätysmääräys on annettu, perusta. Tällainen tulkinta johtaa päätelmään, jonka mukaan puitepäätöksen 4 a artiklaa ei sovelleta sellaiseen tuomitsemista koskevaan lopulliseen ratkaisuun johtaneen oikeudenkäynnin jälkeiseen menettelyyn, joka ei voi vaikuttaa syyllisyyden ja rangaistuksen tason määrittämiseen.

69. Näiden seikkojen valossa vaikuttaa siten siltä, ettei puitepäätöksen 4 a artikla kata ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämän ja Saksan hallituksen selittämän kaltaista ehdonalaisen vapauttamisen kumoamista.

70. Ensinnäkin ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, etteivät kyseiset kumoamispäätökset ole muuntaneet niiden lainvoimaisten tuomioiden, jotka ovat kyseisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusta, perusteella määrättyjen rangaistusten määrää. Tuomio, jossa määrätään rangaistuksesta, on nimittäin ainoa eurooppalaisen pidätysmääräyksen perustana oleva täytäntöönpanokelpoinen tuomio.

⁵² Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta tuomioihin ja valvontapäätöksiin valvontatoimenpiteiden ja vaihtoehtoisten seuraamusten valvomiseksi 27.11.2008 tehty neuvoston puitepäätos 2008/947/YOS (EUVL 2008, L 337, s. 102), erityisesti sen johdanto-osan 14 perustelukappale ja 5 artiklan 2 kohta.

Kumoamispäätökset eivät merkitse sellaista uutta pääasiassa annettavaa ratkaisua, joka voisi olla eurooppalaisen pidätysmääräyksen perustana. Kumoamispäätöksiä ei voida tarkastella irrallaan tuomioista, joissa lausutaan lopullisesti syyllisyydestä ja rangaistuksesta ja joita tuomion saanut henkilö parhaillaan suorittaa.⁵³

71. Toiseksi kumoamispäätösten johdosta rangaistuksia, jotka on vahvistettu lopullisesti tuomitsemisen ajankohtana, aletaan soveltaa uudelleen, vaikka niiden täytäntöönpanoa oli myöhemmin ehdollisesti lykätty. Tällöin jäljellä olevat suoritettavat päivät suhteessa jo suoritettuun rangaistukseen lasketaan aritmeettisesti. Pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion oikeusviranomaisilla tässä yhteydessä oleva harkintavalta ei koske syyllisyyden ja rangaistuksen määrittämistä.

72. Kolmanneksi tällaisen kumoamismenettelyn kohde poikkeaa tuomioon, jossa todetaan syyllisyys ja määrätään rangaistus, johtaneen rikosoikeudenkäynnin kohteesta. Kumoamismenettely ja tuomioistuimella tässä erityisessä asiayhteydessä oleva harkintavalta koskevat ehdonalaisten vapauttamisen ehtojen noudattamisen arviointia ja muiden lisäehtojen asettamisen merkitystä. Ne eivät koske rikosoikeudenkäynnissä annetussa lainvoimaisessa tuomiossa todettua syyllisyyttä ja määritettyä rangaistusta.⁵⁴

D. Perusoikeuksien noudattaminen 4 a artiklan soveltamisalan ulkopuolella

73. Se, etteivät pääasiassa kyseessä olevat kumoamismenettelyt kuulu puitepäätöksen 4 a artiklan soveltamisalaan, koska ne ovat puitepäätöksessä tarkoitettua rikosoikeudenkäyntiä myöhempiä menettelyjä, ei kuitenkaan merkitse menettelyllisten takeiden puuttumista tässä vaiheessa.

74. Vaikka puitepäätöksen järjestelmä perustuu keskinäiseen luottamukseen, on yhä selvempää, ettei kyseessä ole sokea luottamus. Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perustana olevan luottamuksen pohjana on samanlaisiin standardeihin ja jaettuun vastuuseen perustuva vakaa järjestely.

75. Tässä yhteydessä ja erityisesti unionin tuomioistuimen käsiteltäviksi saatetuissa asioissa keskustelu keskittyy täytäntöönpanevan tuomioistuimen asemaan ja erityisesti sen mahdollisuuteen kieltäytyä panemasta täytäntöön eurooppalaista pidätysmääräystä, kun kyseessä on perusoikeuksien loukkaamisen riski pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa. Pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion velvollisuuksien keskeistä merkitystä ei pidä kuitenkaan aliarvioida.

76. Yhtäältä vastavuoroisen luottamuksen periaatteen taustalla olevalla yhtäläisen (mutta ei samanlaisen) suojan olettamalla on vahva oikeudellinen perusta. Kaikki jäsenvaltiot ovat Euroopan ihmisoikeussopimuksen osapuolia, ja niiden on varmistettava tehokkaasti kaikkien siitä johtuvien takeiden noudattaminen riippumatta siitä, liittyykö jokin erityinen menettely eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoon.

77. Se, ettei etukäteen kuulemisen laiminlyönti ehdonalaisten vapauttamisen kumoamista koskevan menettelyn yhteydessä ole tässä tilanteessa puitepäätöksen 4 a artiklan mukainen peruste kieltäytyä panemasta täytäntöön eurooppalaista pidätysmääräystä, ei suinkaan merkitse sitä, ettei oikeutta tulla kuulluksi tarvitse noudattaa. Tämä velvollisuus kuuluu nimittäin pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion velvollisuuksiin. Kyseisen valtion velvollisuuksiin kuuluu turvata prosessuaaliset perusoikeudet, mukaan lukien oikeus tulla kuulluksi, kansallisten menettelyjen ja oikeussuojakeinojen täytäntöönpanon yhteydessä.

⁵³ Ks. ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta eri asiayhteydessä tuomio 18.7.2007, Kretzinger (C-288/05, EU:C:2007:441, 42 kohta), jonka mukaan ”ehdollisesta vankeusrangaistuksesta – on katsottava, että tuomion saanut henkilö ’parhaillaan suorittaa sitä’ heti tuomion tultua täytäntöönpanokelpoiseksi ja koeaikana –”.

⁵⁴ Ks. ratkaisuehdotukseni Zdiazsek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:612, 53, 67 ja 68 kohta).

78. Se, että pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio on prosessuaalisten oikeuksien osalta pääosassa eurooppalaisen pidätysmääräyksen järjestelmässä, tuodaan esille puitepäätöksen 2009/299 1 artiklan 2 kohdassa, jonka mukaan puitepäätös ”ei vaikuta perustamissopimuksen 6 artiklan mukaiseen velvoitteeseen kunnioittaa perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita, mukaan lukien rikosoikeudellisen menettelyn kohteena olevan henkilön oikeus puolustukseen, eivätkä oikeusviranomaisten velvoitteet muutu tältä osin”. Kyseinen säännös, jonka ulottuvuus vastaa puitepäätöksen 1 artiklan 3 kohdan ulottuvuutta, koskee sekä eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaneelle jäsenvaltiolle että täytäntöönpanojäsenvaltiolle kuuluvia velvollisuuksia.⁵⁵ Vaikka edellä mainitut säännökset eivät siten merkitse, että perusoikeuksien loukkaamisen riskistä on aina seurattava täytäntöönpanosta kieltäytyminen, niillä varmistetaan kuitenkin, ettei se, että asianomaisesta on annettu eurooppalainen pidätysmääräys, vaikuta perusoikeuksien suojan tasoon.

79. Saksan lainsäädännössä, jota Saksan hallitus on selittänyt, taataan oikeus tulla kuulluksi kyseessä olevan kumoamismenettelyn yhteydessä – myös luovuttamisen jälkeen, jos asianomaista ei ole kuultu menettelyn kuluessa.

80. Toisaalta on huomautettava, että vaikka keskinäisen luottamuksen periaate edellyttää, että jäsenvaltiot olettavat, että muut jäsenvaltiot kunnioittavat perusoikeuksia,⁵⁶ tämä oletama ei ole kumoamaton. Puitepäätös on osa perusoikeuksia kunnioittavan unionin – joka on oikeusunioni – oikeusjärjestystä, jonka kulmakivenä on erityisesti asioissa Aranyosi ja Căldăraru annettu unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö.⁵⁷ Kyseisessä oikeuskäytännössä todetaan täytäntöönpanojäsenvaltion velvollisuus siirtää luovuttamispäätöstä myöhemmäksi – jopa lopettaa kyseinen menettely –, jos konkreettisen ja täsmällisen arvioinnin johdosta katsotaan, että on olemassa uskottavat perusteet sille, että perusoikeuksien vakavan loukkaamisen vaara on todellinen.⁵⁸ Kun otetaan huomioon nyt käsiteltävään asiaan liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat, sellainen tilanne on kuitenkin tässä yhteydessä täysin hypoteettinen.⁵⁹

81. Lopuksi on syytä muistuttaa puitepäätöksen 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun täytäntöönpanoviranomaisten ja määräyksen antaneiden viranomaisten välisen viestinnän tärkeydestä. Kuten unionin tuomioistuin on korostanut useaan otteeseen, kyseinen säännös, jonka mukaan täytäntöönpanoviranomainen voi pyytää lisätietoja, on keskeisessä asemassa siinä oikeudellisessa yhteistyössä, johon vastavuoroisen tunnustamisen järjestelmä pohjautuu.⁶⁰ Tässä tilanteessa täytäntöönpanojäsenvaltion tuomioistuimen odotetaan hankkivan tietoja kyseisen säännöksen tarjoamilla keinoilla, ennen kuin se kieltäytyy eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta.⁶¹

55 Tuomio 16.7.2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 53 kohta) ja tuomio 30.5.2013, F (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 40 kohta).

56 Ks. vastaavasti lausunto 2/13, 18.12.2014 (EU:C:2014:2454, 191 kohta).

57 Tuomio 5.4.2016 (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198). Ks. analogisesti turvapaikkaoikeuden osalta tuomio 21.12.2011, N. S. ym. (C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865) ja uudempi tuomio 16.2.2017, C. K. ym. (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127).

58 Tällainen mahdollisuus on toistaiseksi todettu ainoastaan perusoikeuskirjan 4 artiklassa vahvistetun (luonteeltaan absoluuttisen) oikeuden osalta. Ks. myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 23.5.2016, Avotiņš v. Liettua (CE:ECHR:2016:0523JUD001750207, 116 kohta). Sen kysymyksen osalta, sovelletaanko tätä lähestymistapaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa vahvistettuihin oikeuksiin, ks. julkisasiamies Sharpstonin ratkaisuehdotus Radu (C-396/11, EU:C:2012:648).

59 On syytä huomauttaa, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen perusteella Euroopan ihmisoikeustuomioistuin ”ei sulje pois mahdollisuutta, että luovuttamispäätös voi poikkeuksellisesti aiheuttaa ongelman 6 artiklan kannalta olosuhteissa, joissa pakoilevalta henkilöltä on evätty tai häneltä saatetaan evätä räikeästi oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin” (7.7.1989, Soering v. Yhdistynyt kuningaskunta, CE:ECHR:1989:0707JUD001403888, 113 kohta) (kursivointi tässä). Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on vahvistanut tämän puitepäätöstä koskevan lähestymistavan 4.5.2010 antamassaan ratkaisussa Stapleton v. Irlanti (CE:ECHR:2010:0504DEC005658807, 25 kohta) ja ottanut huomioon sen, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio on tältä osin sitoutunut noudattamaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaisia velvoitteita.

60 Tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 95–98 kohta); tuomio 24.5.2016, Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, 53 kohta); tuomio 1.6.2016, Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385, 65–66 kohta) ja tuomio 10.8.2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 91 kohta).

61 Muiden yksityiskohtien osalta ks. ratkaisuehdotukseni Zdiaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:612, 88–113 kohta).

VI. Ratkaisuehdotus

82. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Rechtbank Amsterdamin ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS, 4 a artiklan 1 kohdassa olevaa käsitettä ”päätökseen johtanut oikeudenkäynti” on tulkittava siten, ettei siihen sisälly menettely ehdonalaista vapauttamista koskevan päätöksen kumoamiseksi – edellyttäen, ettei tällainen kumoaminen vaikuta annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen perustana olevaan ratkaisuun syyllisyydestä tai rangaistuksesta – sen perusteella, ettei asianomainen ole noudattanut ehdonalaisen vapauttamisen ehtoja.